

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΟΙΝΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ»

Μάθημα: Οικογένεια και εξαρτήσεις: Μεταμοντέρνες συστημικές προσεγγίσεις στη χρήση και κατάχρηση ουσιών (ΚΠΕ04)

Χειμερινό εξάμηνο: 2020

Ωρα και ημέρα: Δευτέρα, 11:30 - 2:30

Διδάσκουσα: Σοφία Τριλίβα, triliva@uoc.gr

<https://elearn.uoc.gr/course/view.php?id=1258>

«Οι αφηγητές ιστοριών δεν αφηγούνται μονάχα τις ιστορίες, κάνουν πράγματα με αυτές.» Ludwig Wittgenstein

«Κάθε φορά που θέτουμε μια ερώτηση, παράγουμε μια πιθανή εκδοχή της ζωής.» David Epston.

«Για τους κονστρουξιονιστές, η γλώσσα χρησιμοποιείται από τους ανθρώπους για να κάνουν πράγματα μαζί.» Kenneth & Mary Gergen.

«Η αφηγηματική εργασία λαμβάνει χώρα σε πραγματικό χρόνο, σε ορισμένο τόπο, συχνά σε σχέση με εξειδικευμένες ερμηνευτικές απαιτήσεις, αξιοποιώντας διακριτά λεξιλόγια και γνώσεις.» Gubrium & Holstein.

Περίληψη Μαθήματος

Περιγραφή Μαθήματος

Το παρόν μάθημα παρέχει στους μεταπτυχιακούς φοιτητές τις θεωρητικές έννοιες και τις θεραπευτικές μεθόδους των μεταμοντέρνων προσεγγίσεων οικογενειακής θεραπείας που μπορούν να εφαρμοστούν στην αντιμετώπιση της κατάχρησης ουσιών και του εθισμού εντός οικογενειακού πλαισίου. Οι

φοιτητές θα αποκτήσουν γνώσεις για το οικογενειακό πλαίσιο από τη σκοπιά των συστημικών θεωριών. Το μάθημα διαιρείται σε τρία μεγάλα τμήματα: οικογενειακή δομή, μεταμοντέρνες προσεγγίσεις παρέμβασης στην οικογένεια και οικογενειακή θεραπεία.

Αρχές Μαθήματος

Πρόκειται για ένα μάθημα πρακτικής υποχρεωτικό για τους φοιτητές προκειμένου να αποκτήσουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την κλινική παρέμβαση σε ζητήματα κατάχρησης ουσιών και εθισμού. Παρέχει τις απαραίτητες βάσεις και υποστηρίζει την εξειδίκευση και τη συγκέντρωση των προδιαγραφών που είναι απαραίτητες για την προηγμένη πρακτική.

Το εντατικό αυτό μάθημα εισάγει τους φοιτητές στις μεταμοντέρνες έννοιες που σχετίζονται με την οικογενειακή θεραπεία για θέματα κατάχρησης ουσιών και εθισμού. Θα παρουσιαστούν οι φιλοσοφικές κατευθύνσεις του K. Gergen και των τριών συνθετικών προσεγγίσεων της οικογενειακής θεραπείας: Θεραπεία εστιασμένη στη Λύση (Solution-Focused Therapy), Αφηγηματική Θεραπεία (Narrative Therapy) και Προσέγγιση Συνεργατικής Συνομιλίας (Collaborative Conversations approach). Μέσα από παιχνίδια ρόλων (role-plays), ομαδικό αναστοχασμό, βίντεο, βιωματικές ασκήσεις και διαλέξεις οι φοιτητές θα μάθουν πώς να διατηρούν εξειδικευμένους τρόπους ακρόασης και διατύπωσης ερωτήσεων για τη δημιουργία ενός πλαισίου κατάλληλου για την αλλαγή και τον μετασχηματισμό των ανθρώπων που ζητούν βοήθεια και για τη βελτίωση προβλημάτων χρήσης και κατάχρησης ουσιών. Οι συμμετέχοντες θα μελετήσουν τα ιστορικά, πολιτισμικά και πολιτικά πλαίσια της επαγγελματικής γνώσης που βρίσκεται στη διασταύρωση μεταξύ των οικογενειακών παρεμβάσεων και του εθισμού. Θα τονιστούν τα αξιώματα αυτών των γνώσεων και θα αντιμετωπιστούν κριτικά κάποιες από τις αυτονόητες «αλήθειες» και τους «λόγους» που επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε τους ανθρώπους, τα προβλήματα και τη θεραπευτική πρακτική.

Στόχοι

- Οι συμμετέχοντες θα εξερευνήσουν τις φιλοσοφικές ιδέες και τις θεωρητικές υποθέσεις που καθοδηγούν τις μεταμοντέρνες πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων:
 - Της συνεισφοράς των Milton Erickson και Gregory Bateson
 - Του κοινωνικού κονστρουξιονισμού: Kenneth Gergen
 - Της εργασίας με την Εστιασμένη στη Λύση Θεραπεία
 - Της εργασίας των Michael White και David Epston με την Αφηγηματική Θεραπεία

- Της Συνεργατικής Συνομιλίας / διαλόγου
- Οι συμμετέχοντες θα μάθουν πώς να δημιουργούν ένα πλαίσιο κατάλληλο για την αλλαγή και τη θεραπεία όχι με βάση τις γνώσεις του ειδικού αλλά με βάση τις γνώσεις, τις ικανότητες, τις προτιμήσεις και τα οράματα εκείνων που επισκέπτονται τις υπηρεσίες για τον εθισμό και την κατάχρηση ουσιών.
- Οι συμμετέχοντες θα μάθουν να παρατηρούν τη γλώσσα, το πώς οι λέξεις, οι ταμπέλες και οι διαγνώσεις πυροδοτούν σκέψεις που επηρεάζουν το τρόπο με τον οποίο γνωρίζουμε τους πελάτες.
- Οι συμμετέχοντες θα μάθουν πώς να διατηρούν μια στάση μη παθολογικοποίησης και πώς να θέτουν ερωτήσεις που είναι παραγωγικές και που οδηγούν σε προτιμώμενη από τον πελάτη αλλαγή.
- Οι συμμετέχοντες θα μάθουν να αντιλαμβάνονται το πρόβλημα ως κάτι που δεν είναι μέρος της ταυτότητας του ατόμου.
- Οι συμμετέχοντες θα μάθουν να χρησιμοποιούν τη γλώσσα και τη θεραπευτική σχέση με τρόπο που βοηθά τα άτομα να απομακρυνθούν από τις πραγματικές επιπτώσεις του κοινωνικού, πολιτισμικού και πολιτικού πλαισίου που διατηρεί τα προβλήματά τους ζωντανά.
- Οι συμμετέχοντες θα μάθουν πώς να συνεργάζονται με τους άλλους για τη συνδημιουργία ιστοριών ελπίδας, απελευθέρωσης και δυνατότητας εν όψει καταπιεστικών δυνάμεων.
- Οι συμμετέχοντες θα μάθουν να αμφισβητούν την ανισότητα ισχύος που χαρακτηρίζει τη θεραπευτική σχέση και να τοποθετούν την αυτενέργεια του πελάτη πάνω από τη δική τους ισχύ και τεχνογνωσία.

Διδακτική Μεθοδολογία και Στρατηγική

Η διδακτική μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί θα είναι επαγωγική, ξεκινώντας από το ειδικό και καταλήγοντας στο γενικό. Οι φοιτητές θα αποκτήσουν νέες γνώσεις μέσω της έκθεσής τους σε νέο υλικό και ιδέες, καθώς και μέσω της διαδικασίας αναστοχασμού αυτών των ιδεών και εννοιών. Για την επίτευξη αυτών των στόχων θα χρησιμοποιηθούν οι ακόλουθες στρατηγικές και μέθοδοι διδασκαλίας:

1. Διαλέξεις
2. Ομαδικές συζητήσεις
3. Παιχνίδια ρόλων
4. Οπτικοακουστικές παρουσιάσεις
5. Συνεργατική μάθηση
6. Μελέτες περίπτωσης
7. Ανάθεση κειμένων προς ανάγνωση
8. Εργασίες που απαιτούν τον κριτικό αναστοχασμό

Περίγραμμα Μαθήματος

Ημέρα & Ωρα	Περιγραφή μαθήματος
Μάθημα 1 5.10.2020	<p>Οικογενειακή θεραπεία, μία συστημική προσέγγιση: φιλοσοφικές και θεωρητικές βάσεις</p> <ul style="list-style-type: none">• Η οικογένεια, ένα ρέον-δυναμικό σύστημα• Οι θεμελιώδεις αρχές της Συστημικής θεωρίας <p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Anderson, H. & Gehart, D. (2014). <i>Συνεργατική θεραπεία</i>. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.</p> <p>Προτεινόμενη ανάγνωση:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Goldberg, I., & Goldberg, H. (2005). <i>Οικογενειακή θεραπεία: μια επισκόπηση</i>. Αθήνα: Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ.2. Gergen, K., & Gergen, M. (2012). <i>Playing with Purpose: Adventures in performative social science</i>. Alta Mira Press.3. Gergen, K. (2009). <i>Relational being, beyond self and community</i>. New York: Oxford University Press. <p>Εργασία: Ημερολόγιο και Αναστοχασμός 1 (παράδοση 22.10.2020)</p>
Μάθημα 2 12.10.2020	<p>Μεταμοντέρνες οπτικές στην κατανόηση της οικογένειας: θεωρητικές βάσεις</p> <p>Υποχρεωτική ανάγνωση:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Anderson, H. & Gehart, D. (2014). <i>Συνεργατική θεραπεία</i>. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.2. Λεοντιάδου, Κ. (2006). Μετακινήσεις ιδεών και αναθεωρήσεις θεραπευτικών πρακτικών και πολιτικών στο πεδίο της εξάρτησης: από την αφοσίωση στο όραμα των θεραπευτών, στο σεβασμό της αυτονομίας των θεραπευμένων. <i>Μετάλογος</i>, 24. <p>Προτεινόμενη ανάγνωση:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Hoffman, L. (2012). <i>Τα θεμέλια της οικογενειακής θεραπείας. Ένα εννοιολογικό πλαίσιο για την αλλαγή</i>

	<p>στα ανθρώπινα συστήματα. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.</p> <p>2. McNamee, S. & Gergen, K. (1991). <i>Therapy as social construction</i>. London: Sage.</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>
<p>Μάθημα 3 19.10.2020</p>	<p>Δουλεύοντας συστημικά μέσω της μεταμοντέρνας προσέγγισης</p> <p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Anderson, H. & Gehart, D. (2014). <i>Συνεργατική θεραπεία</i>. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.</p> <p>Προτεινόμενη ανάγνωση: Hertlein, K. M., Lambert-Shute, J., & Benson, K. (2004). Postmodern influence in family therapy research: Reflections of graduate students. <i>The Qualitative Report</i>, 9(3), 538-561.</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο και παράδοση αναστοχαστικής εργασίας 1</p>
<p>Μάθημα 4 26.10.2020</p>	<p>Η χρήση ενός συστημικού μεγεθυντικού φακού</p> <p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Anderson, H. & Gehart, D. (2014). <i>Συνεργατική θεραπεία</i>. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>
<p>Μάθημα 5 2.11.2020</p>	<p>Το οπτικό ιστορικό της οικογένειας</p> <p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Μακ Γκόλντρικ, Μ. & Γκέρσον, Ρ. (1999). <i>Το Γενεόγραμμα: Εργαλείο αξιολόγησης για την οικογένεια</i>. Αθήνα: Κέδρος</p> <p>Προτεινόμενη ανάγνωση: Goodman, R. D. (2013). The transgenerational trauma and resilience genogram. <i>Counselling Psychology Quarterly</i>, 26(3-4), 386-405, http://dx.doi.org/10.1080/09515070.2013.820172</p> <p>Εργασίες: Ημερολόγιο, Γενεόγραμμα και Οικογενειακός Χάρτης, Παράδοση αναστοχαστικής 2</p>

<p>Μάθημα 6 9.11.2020</p>	<p>Το γεννεόγραμμα παιχνίδια ρόλων</p> <p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Μακ Γκόλντρικ, Μ. & Γκέρσον, Ρ. (1999). <i>Το Γενεόγραμμα: Εργαλείο αξιολόγησης για την οικογένεια</i>. Αθήνα: Κέδρος</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>
<p>Μάθημα 7 16.11.2020</p>	<p>Οικογενειακή Θεραπεία εστιασμένη στη Λύση: Ανάλυση Βίντεο: «Solution Oriented therapy with Bill O' Hanlon</p> <p>Υποχρεωτική παρακολούθηση: https://www.youtube.com/watch?v=P6Hclc9eOZA</p> <p>Προτεινόμενη ανάγνωση: O'Hanlon, B. (1999). <i>Do one thing different</i>. NY: William Morrow and Co.</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>
<p>Μάθημα 8 23.11.2020</p>	<p>Η αλλαγή προς την αφήγηση, η αφηγηματική πραγματικότητα και η θεραπεία με αφηγήσεις</p> <p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Bruner, J. <i>The narrative construction of reality</i>.</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>
<p>Μάθημα 9 30.11.2020</p>	<p>Αφηγηματική Οικογενειακή Θεραπεία: Ανάλυση Βίντεο: Narrative Therapy with Steve Madigan</p> <p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Morgan, A., (2011). <i>Τι είναι η αφηγηματική θεραπεία; Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σ.23-86</i></p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>
<p>Μάθημα 10 7.12.2020</p>	<p>Αφηγηματική Οικογενειακή Θεραπεία: Τεχνικές</p>

	<p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Morgan, A., (2011). <i>Τι είναι η αφηγηματική θεραπεία</i>; σ. 87-165</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>
<p>Μάθημα 11 14.12.2020</p>	<p>Συνεργατικές συνομιλίες</p> <p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Anderson, H., & Gehart, D., (2014). <i>Συνεργατική θεραπεία: Σχέσεις και συζητήσεις που κάνουν τι διαφορά</i>. Θεσσαλονίκη, University Studio Press.</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>
<p>Μάθημα 12 21.12.2020</p>	<p>Η συνέντευξη</p> <p>Υποχρεωτική ανάγνωση: Anderson, H., & Gehart, D., (2014). <i>Συνεργατική θεραπεία: Σχέσεις και συζητήσεις που κάνουν τι διαφορά</i>. Θεσσαλονίκη, University Studio Press.</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>
<p>Μάθημα 13 11.01.2021</p>	<p>Παρουσιάσεις εργασιών</p> <p>Υποχρεωτική Ανάγνωση: Rowe, C. (2012). Family therapy for drug abuse: review and updates 2003-2010, <i>Journal of marital and family therapy</i>, 38 (1), 59-81.</p> <p>Εργασία: Ημερολόγιο</p>

Εργασίες και αξιολόγηση

1. Συμμετοχή (100)

Σε κάθε μάθημα θα γίνεται διάλογος όπου οι φοιτητές/-τριες θα μοιράζονται τις σκέψεις τους, ιδέες, απόψεις και ερωτήματα τους. Κάποιες φορές θα αναλαμβάνουν φοιτητές τον συντονισμό της συζήτησης. Για την επιτυχία αυτής της διαδικασίας και για την διευκόλυνση της μάθησής σας απαιτείται η

ανάγνωση των βιβλίων ή άρθρων πριν από το κάθε μάθημα. Στο τέλος του μαθήματος όλοι οι φοιτητές/-τριες θα καταθέσουν το ημερολόγιο της συμμετοχής τους και θα αξιολογήσουν πόσο συνεισέφεραν στην επιτυχία του μαθήματος. Είμαστε όλοι υπεύθυνοι για την πορεία της μάθησης.

2. Ημερολόγιο Αναστοχασμού και η παρουσίαση του (200)

Όλοι οι φοιτητές θα κρατούν ημερήσιο ημερολόγιο από την πρώτη ημέρα του μαθήματος. Στο ημερολόγιο θα καταγράφουν αναστοχασμούς για το μάθημα της ημέρας, για τις ερωτήσεις που έχουν τεθεί ή συζητηθεί και για τα κείμενα που έχουν διαβάσει. Θα είναι ένα αρχείο notepad ή word σε μορφή ημερολογίου. Είναι υποχρεωτική η καταγραφή 1-2 σελίδων αναστοχασμού μετά από κάθε μάθημα, συμπεριλαμβανομένων τυχόν ερωτήσεων που θα τεθούν.

Το ημερολόγιο αφορά τον σχολιασμό των άρθρων ή κεφαλαίων από βιβλία που θα διαβάζετε κάθε εβδομάδα, των δικών σας αντιδράσεων σε αυτά που ειπώθηκαν στην τάξη και την απάντηση στα ερωτήματα που τέθηκαν. Τα εξής ερωτήματα θα βοήθησουν την αναστοχαστική διεργασία:

- Ποία ήταν η συνήχισή σας με την ανάγνωση (συνάντηση ή συζήτηση);
- Τι ερωτήσεις έφερε στην επιφάνεια η ανάγνωση για έσας; η ανάγνωση σας άφησε;
- Τι συνδέσεις αρχίζετε να κάνετε με άλλα διαβάσματα (συναντήσεις ή συζητήσεις) και μαθήματα;
- Ποία έννοια είναι πιο πιθανό να εξετάσετε μέχρι να μιλήσουμε ξανά; Με άλλα λόγια, θα απαντήσετε στο ερώτημα «τι κατάλαβα από το περιεχόμενο και τον διάλογο που προέκυψε στο σημερινό μάθημα;». Επιπλέον, στο τέλος κάθε κατάθεσης στο ημερολόγιο σας να θέσετε 2 ερωτήσεις από την ύλη που διαβάσατε. Οι ερωτήσεις αυτές θα αξιολογηθούν με κριτήριο το πόσο εμβαθύνουν στο θέμα της εβδομάδας. **Παράδοση και παρουσίαση : 11.1.2021**

3. Αναστοχαστικές Εργασίες (200)

1. Εργασία 1: Ο άνθρωπος θεραπευτής: μια αφήγηση

Η εργασία αυτή περιλαμβάνει 3 βήματα.

- Οι φοιτητές θα επεξεργαστούν σε δυάδες τις ακόλουθες ερωτήσεις παίρνοντας συνέντευξη ο ένας από τον άλλον (μέσω τηλεφώνου, skype, iChat):
 - Ποιοι παράγοντες (προσωπικοί και επαγγελματικοί) σας κινητοποίησαν στο να θέλετε να δουλέψετε θεραπευτικά με άτομα που αντιμετωπίζουν την πρόκληση της εξάρτησης;
 - Ποιο γεγονός ή γεγονότα στην οικογενειακή ζωή σας έχουν ωθήσει σε αυτή την επαγγελματική κατάρτιση;
 - Σας έχουν επηρεάσει τα μέλη της οικογένειας σας σε ό,τι αφορά την επαγγελματική κατάρτιση και εξειδίκευση;
 - Ποια προσωπικά χαρακτηριστικά (αξίες, ελπίδες, επιθυμίες, τύπος προσωπικότητας) θα είναι βοηθητικά στην ανάπτυξη του ενδιαφέροντός σας για τις οικογενειακές παρεμβάσεις;
 - Τι είδους επίδραση ευελπιστείτε να ασκήσετε ως οικογενειακός θεραπευτής/-τρια;
 - Πώς θα γνωρίζετε ότι ασκείτε επίδραση (είτε βοηθητική είτε βλαπτική) στους πελάτες σας;
 - Πώς ορίζετε τις έννοιες «πρόβλημα», «πελάτης», «θεραπεία»;
- Οι εργασίες που θα παραδώσετε (3-5 σελίδες) θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν το προσωπικό ταξίδι που σας οδήγησε στο να γίνετε θεραπευτής/-τρια/ ειδικός ψυχικής υγείας που εργάζεται με άτομα που αντιμετωπίζουν τον εθισμό. Η αφήγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει αναστοχασμούς για όσα μάθατε κατά της διαδικασία της συνέντευξης.
- Οι εργασίες αυτές θα λειτουργήσουν ως βάση για τις ομαδικές συζητήσεις εντός τάξης.

Παράδοση 26.10.2020

2. Εργασία 2: Ιστορικές και κοινωνικές οπτικές για την οικογένεια: μια αναστοχαστική ομαδική εργασία

Οι φοιτητές θα χωριστούν σε 3 ομάδες και θα συζητήσουν σε βάθος τα ακόλουθα θέματα:

- Πώς ορίζετε την οικογένεια; Πώς ορίζετε το φυσιολογικό, το λειτουργικό και το δυσλειτουργικό; Τι είναι μια φυσιολογική και υγιής οικογένεια;
- Ιστορικοί ορισμοί για την οικογένεια, π.χ. φεμινιστική προοπτική, οικονομικοί παράγοντες. Ποιες ιδεολογίες ορίζουν την οικογένεια;

- Η συνεισφορά κοινωνικο-πολιτικών γεγονότων στην διαμόρφωση της αντίληψης των κοινωνιών για την οικογένεια. Πώς έχει εξελιχθεί η ελληνική οικογένεια με τα χρόνια;
- Η επίδραση των μεταβαλλόμενων δημογραφικών στοιχείων στον ορισμό της οικογένειας, π.χ. πολυπολιτισμική οπτική, συνέπειες των ιστοριών μετανάστευσης στις οικογένειες, μονογονεϊκές οικογένειες, τεκνοποιία εκτός γάμου, ομοφυλόφιλοι γονείς. Ποιοί είναι οι κυρίαρχοι και μη-κυρίαρχοι σχηματισμοί και πώς σχετίζονται με τον εθισμό και τη χρήση και κατάχρηση ουσιών;

Παράδοση και παρουσίαση 16.11.2020

4. Εργασία Γενεογράμματος και Οικογενειακού Χάρτη (200)

Σε εργασία 8-10 σελίδων σχεδιάστε και αναλύστε το γενεόγραμμα της οικογένειάς σας. Θα χρειαστεί να αναφερθείτε στο ιστορικό της οικογένειας, στη δυναμική των σχέσεων και αλληλεπιδράσεων και στο πώς αυτές οι διαστάσεις έχουν πλάσει αυτό που είσαστε εσείς σήμερα και που σας οδήγησε στο παρόν μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Ακολουθήστε τα πρότυπα από το βιβλίο: Μακ Γκόλντρικ, Μ. & Γκέρσον, Ρ. (1999). *Το Γενεόγραμμα: Εργαλείο αξιολόγησης για την οικογένεια*. Αθήνα: Κέδρος. (στην Κλειστή Συλλογή στη Βιβλιοθήκη)

Παράδοση και παρουσίαση 11.1.2020

Κάθε γραπτή εργασία θα πρέπει να αντιστοιχεί στο **μεταπτυχιακό επίπεδο** ως προς τη χρήση γραμματικής, ορθογραφίας και την οργάνωση του υλικού. Θα παραδώσετε τις εργασίες σε έντυπη μορφή, με διπλό διάστημα και γραμματοσειρά 12. Όλες οι εργασίες θα πρέπει να αντανakλούν ικανότητες **μεταπτυχιακού επιπέδου** ως προς την παρουσίαση πληροφοριών με σαφή και πειστικό τρόπο.

5. Παρουσιάσεις και Σεμιναριακή Εργασία (400)

Ο κάθε φοιτητής/ τρια θα διερευνήσει θα γράψει και θα παρουσίαση μια συστημική προσεγγίση και θα περιγράψει πως μπορεί να εφαρμοστεί με οικογένειες που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της χρήσης και κατάχρησης ουσιών. Η κάθε φοιτητρία/ φοιτητής θα παρουσιάσει την εργασία στην τάξη.

18.01.2021

Πρότυπα Ακαδημαϊκής Δεοντολογίας

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να ακολουθήσετε τους κανόνες δεοντολογίας που αφορούν την εχεμύθεια, την ηθική του δικαίου, του ενδιαφέροντος και της κριτικής. Επίσης, δεν επιτρέπεται η λογοκλοπή. Εάν γίνει αντιληπτή λογοκλοπή σε εργασία κάποιου φοιτητή, θα κοπεί και θα χάσει το μάθημα.

Πολιτική Παρακολούθησης

Για να περάσετε το μάθημα είναι **υποχρεωτικό να παρακολουθήσετε τουλάχιστον 11 από τις 13 συναντήσεις του μαθήματος. Αν κάνατε πάνω από 2 απουσίες χάνετε το μάθημα.** Επιπλέον, παρακαλώ να είστε συνεπείς στην ώρα προσέλευσης στο μάθημα. Οι εργασίες πρέπει να κατατίθενται στην ώρα και μέρα που θα καθορίζεται από τη διδάσκουσα, θα χάνετε βαθμούς για εργασίες που δεν κατατίθενται στην ώρα τους.

Βιβλιογραφία

Anderson, H. & Gehart, D. (2014). *Συνεργατική θεραπεία*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Gergen, K., & Gergen, M. (2012). *Playing with Purpose: Adventures in performative social science*. Alta Mira Press.

Gergen, K. (2009). *Relational being, beyond self and community*. New York: Oxford University Press.

Goodman, R. D. (2013). The transgenerational trauma and resilience genogram. *Counselling Psychology Quarterly*, 26(3-4), 386-405, <http://dx.doi.org/10.1080/09515070.2013.820172>

Hertlein, K. M., Lambert-Shute, J., & Benson, K. (2004). Postmodern influence in family therapy research: Reflections of graduate students. *The Qualitative Report*, 9(3), 538-561.

Hoffman, L. (2012). *Τα θεμέλια της οικογενειακής θεραπείας. Ένα εννοιολογικό πλαίσιο για την αλλαγή στα ανθρώπινα συστήματα*, μτφρ. Ελένη Σαμαρά - Κατερίνα Γαμβρουλά, επιμέλεια Βιολέτα Καφταντζή, Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

- Λεοντιάδου, Κ. (2006). Μετακινήσεις ιδεών και αναθεωρήσεις θεραπευτικών πρακτικών και πολιτικών στο πεδίο της εξάρτησης: από την αφοσίωση στο όραμα των θεραπευτών, στο σεβασμό της αυτονομίας των θεραπευμένων. *Μετάλογος*, 24.
- Μακ Γκόλντρικ, Μ. & Γκέρσον, Ρ. (1999). *Το Γενεόγραμμα: Εργαλείο αξιολόγησης για την οικογένεια*. Αθήνα: Κέδρος
- Madigan, S. (1996). The Politics of Identity: Considering Community Discourse In The Externalizing of Internalized Problem Conversations, *Journal of Systemic Therapies*, 15(1), 47-62.
- McNamee, S. & Gergen, K. (1991). *Therapy as social construction*. London: Sage.
- Morgan, A. (2011). *Τι είναι η αφηγηματική θεραπεία; Μια ευκολοδιάβαστη εισαγωγή*, μτφρ. Αδάμ Χαρβάτης, επιμέλεια Βιολέτα Καφταντζή, Θεσσαλονίκη: University Studio Press
- O'Hanlon, B. (1999). *Do one thing different*. NY: William Morrow and Co.
- Olson, D. (2011). FACES IV and the Circumplex Model: Validation Study. *Journal of Marital and Family Therapy*, 37(1), 64-80. doi: 10.1111/j.1752-0606.2009.00175.x.
- Olson, D. H., & Gorall, D. M. (2006). *FACES IV & the Circumplex Model*.
- Rowe, C. (2012). Family therapy for drug abuse: review and updates 2003-2010, *Journal of marital and family therapy*, 38 (1), 59-81.
- White, M. (2007). *Maps of narrative practice*. New York: W.W. Norton.
- White, M. & Epston, D. (1990). *Narrative means to therapeutic ends*. New York: W.W. Norton.